

AgroEnergiek

Voor de land- en tuinbouw liggen er enorme kansen op gebied van energiebesparing, productie van duurzame energie en beperking van emissies van broeikasgassen. Investeren in het verduurzamen van de energievoorziening en het klimaat is nodig.

Aanjager en verspreider van onafhankelijke kennis is het communicatieproject AgroEnergiek. Het project is een samenwerking tussen Projecten LTO Noord, ZLTO, Arvalis, CLM, Wageningen UR, ACRRES en NAJK in opdracht van het ministerie van Economische Zaken (ondernemend Nederland). Donderdag 15 november ging het project officieel van start. Wat staat er te gebeuren?

JOS.THELOSEN@ZLTO.NL

Boeren en tuinders investeren in klimaatmaatregelen vooral om kosten te besparen of extra rendement te genereren.

Foto: Nieuwe Oogst

Grootste slag is besparen van energie

Het tienpuntenplan energie van LTO Nederland benadrukt de kansen van boeren en tuinders als energieleveranciers. Verduurzamen is beter presteren met minder. „De grootste slag behalen ondernemers met met besparen op energie”, meent Peter Brouwers.

Energie- en klimaatdoelen zijn volgens LTO een kans voor de land- en tuinbouw. Het communicatieproject AgroEnergiek zal bijdragen aan het wijder verspreiden van deze boodschap binnen de agrosector, verwacht Brouwers, als ZLTO-portefeuillehouder Milieu. „Maar wat er echt in

gaat hakken is het gebruik van kunstmestvervangers. Dit levert een gigantische vermindering op van emissies van broeikasgassen.”

Bij bedrijfsontwikkeling nemen ondernemers het punt energie en klimaat steeds vaker mee bij het aangaan van investeringen. Het benutten van (stal)daken voor het plaatsen van zonnepanelen of -collectoren, de aanschaf van biomassakachels of het terugwinnen van warmte nemen ze vaak mee in hun overweging.

De beste trigger om ondernemers over de streep te trekken is als er euro's zijn te besparen of te verdienen. „Via

energiescans kunnen ze snel en goed inzicht krijgen of ze een graantje mee kunnen pikken”, zegt Brouwers „Als je gaat rekenen, blijkt dat een maatregel of een investering vaak sneller uit kan dan boeren of tuinders denken.” Daarom neemt het aantal goede voorbeelden in de praktijk ook met de dag toe. Het zijn volgens hem echt al lang niet alleen voorlopers meer die een ambassadeursrol vervullen. „Milieuwinst is breeduit te verzilveren.” Natuurlijk liggen er ook marktkansen om zich te onderscheiden op klimaat en energie, ervaart meent de bestuurder. „Cono Kaasmakers profileert zich bijvoorbeeld nadrukkelijk op het thema duurzaamheid. Weidengang, energie en klimaat en het gebruik van duurzaam geteelde soja geven hun Beemsterkaas een prima imago. KLM

benut dat en kan haar eigen imago erdoor versterken.”

Zonnesilo

Of Brouwers voor zichzelf als rundveehouder ook kansen ziet op het gebied van energie, antwoordt hij bevestigend. „Ik heb een sleufsilo over en wil bekijken of het mogelijk is om er een soort zonnesilo van te maken.”

Vanuit belangenbehartiging verwacht Brouwers op het energiedossier nog aardig wat inzet te moeten leveren. De verbinding boer en burger is zo'n onderwerp waar nog heel wat lobbywerk moet gebeuren. „Het is een ideaal plaatje als een boer of tuinder meer energie produceert dan hij voor eigen gebruik nodig heeft en dat in zijn nabije omgeving wil afzet-

ten. Dat zou via een burencöoperatie geregeld moeten kunnen worden. Overheid, grote energieleverancier of netwerkbeheerder hoeven er bijvoorbeeld niet tussen te zitten.”

Maar ook onder boeren en tuinders zelf zijn nog veel vooroordelen weg te nemen bij het stimuleren van energievraagstukken, zegt energiespecialist bij ZLTO, Willem Bouter. Daarom is dat ook een van de doelen binnen AgroEnergiek. „Bijeenbrengen van ondernemers om bij collega's te kijken naar bijvoorbeeld biomassakachels of zonnepanelen is een gouden formule. Open en eerlijk als praktijkmensen met elkaar kunnen praten wekt meer vertrouwen en kan makkelijker drempels wegnemen om ook een stap vooruit te zetten. Daar kan geen adviseur tegenop.”

Peter Brouwers (links) en Willem Bouter op onderzoekslocatie Zonneweide, onderdeel van het Energierijk in Lelystad.

Foto: Nieuwe Oogst

Objectief en onafhankelijk

Kennis en objectieve informatie verspreiden over energie besparen, duurzame energie produceren en broeikasgassen reduceren in de agrarische sector. „Er is veel beschikbaar. We willen dat iedereen er het beste en goedkoopste voor zijn situatie uit weet te halen.”

Dat zei projectleider Arend Jan Cuperus tijdens de aftrapbijeenkomst van het communicatieproject AgroEnergiek vorige week donderdag in Lelystad. „Veel boeren en tuinders denken dat maatregelen die goed zijn voor het klimaat niet goed zijn voor hun portemonnee, maar dat is lang niet altijd het geval. Voorlopers weten dat en hebben hun weg gevonden.” AgroEnergiek richt zich met name op de grote groep volgers. „Zij vinden op de site van het project uitgebreide informatie over energiebesparing en

bewezen technieken voor de productie van energie zoals biomassaketels en zonnepanelen. Bedrijven kunnen veel meerwaarde toevoegen, zonder dat er altijd subsidies tegenover moeten staan.”

Met zo'n 85 ambassadeurs, ondernemers die al maatregelen hebben genomen om het klimaat minder te belasten, verwacht Cuperus een olievlekwerking te krijgen. „Zij werken al langere tijd naar tevredenheid mee en kunnen goede praktijkinformatie geven aan collega's. Deze kunnen er thuis direct mee aan de slag of zich nog breder oriënteren bij andere ambassadeurs.”

De bijeenkomsten vinden landelijk verspreid plaats en zijn allemaal te vinden op de website. „Ook bijeenkomsten rondom energithema's die nog georganiseerd gaan worden, bundelen we. Tijdens de energiewe-

Projectleider AgroEnergiek Arend Jan Cuperus.

Foto: Nieuwe Oogst

ken, die tot eind december van dit jaar duren, hoop ik dat er veel energie vrijkomt.”

> www.AgroEnergiek.nl

advertentie

Tijdig inspecteren scheelt later veel repareren!

Inspectie mest-opslag

- **betonnen mestsilo's**
- **siloreiniging**
- **siloreparatie**

ZLTO Ledenvoordeel biedt in samenwerking met Appelbouw mestopslaginspecties aan tegen extra scherpe condities!

Appelbouw b.v. ZLTO Ledenvoordeel

Bezoek www.zltoledenvoordeel.nl of bel: 088 888 67 78

Activiteiten tijdens AgroEnergiek-weken

AgroEnergiek streeft naar een beter boerenklimaat in de breedste zin van het woord. Met de start van het communicatieproject op 15 november zijn ook de zogenaamde Energiekweken begonnen. Tot eind december van dit jaar kunnen ondernemers op tal van plaatsen verspreid over het land terecht om inspiratie op te doen op gebied van besparen en produceren van energie en verminderen van de belasting van het klimaat. Tijdens plantaardige en dierlijke EnergyTours vertellen ondernemers uit verschillende deelsectoren van de land- en tuinbouw hun eigen ervaring met maatregelen die ze hebben doorgevoerd op hun bedrijf. Alle vragen mogen op hen afgevuurd worden, zodat deelnemers niet alleen met betrouwbare maar ook extra kennis naar huis gaan.

Kijk voor AgroEnergiek-bijeenkomsten in de regio en actuele informatie op de site.

> www.agroenergiek.nl

Energieboerderij

Op de site van AgroEnergiek staan ook vakbeurzen die speciaal gericht zijn op duurzame energie technieken en 'agro fuels' zoals Detaf (4 tot en met 7 december in Venray). Tijdens deze beurs worden ook de eindconclusies van het in 2008 gestarte project energieboerderij gepresenteerd. Dit project beoogt de duurzaamheid van in Nederland geproduceerde biomassa te verbeteren.

> www.energieboerderij.nl

'Biomassakachel kan wel uit'

Zo'n 85 ambassadeurs, verspreid over het land en verdeeld over de verschillende sectoren, gaan zich inzetten voor AgroEnergiek. Zij gaan collega's informeren wat ze doen aan energiebesparing, -productie of reductie van broeikasgasen. Joost van Alphen zou een goed voorbeeld kunnen zijn.

De biologische varkenshouder uit het Brabantse Herpt houdt 400 zeugen en 2000 vleesvarkens en draait mee in het project BoerenKlimaat. Energieneutraal worden en regionaal zijn mineralenkringloop sluiten is zijn streven.

Hij teelt zelf maïs en granen en koopt uit de regio bij. Een ander deel van het rantsoen bestaat uit reststromen afkomstig uit de biologische levensmiddelenindustrie, zoals tarwegries, retour melkpoeder en wei. Dit mengsel is goed voor ongeveer 80 procent van het voerrantsoen. De overige 20 procent bestaat uit aanvullende biologische krachtvoerders, die hij aankoopt.

Reken uit of een investering wel uit kan, tipt Joost van Alphen. Foto: Nieuwe Oogst

Bij de laatste uitbreiding met 120 zeugen zegt Van Alphen doordacht geïnvesteerd te hebben in het verduurzamen van zijn energievoorziening. Zo investeerde hij in een biomassaketel om kraamstallen met biggen te verwarmen. „In eerste instantie dachten we een leidingensysteem in de bodem onder de potstal van drachtige zeugen aan te leggen om warmte terug te winnen uit het strobed. Maar dat is het niet geworden”, vertelt Van

Alphen. „Deze vorm van warmteterugwinning viel niet rond te rekenen. De kachel om houtsnippers te verstoffen is wel rendabel te maken.” Verder liggen er zonnepanelen op een klein deel van het dak van de nieuwe zeugenstal om duurzame stroom te produceren. In die installatie investeerde hij niet zelf. „Mijn staldek heb ik verhuurd aan een bedrijf.”

> www.BoerenKlimaat.nl

Zonnedak en ventilatie

Een goed AgroEnergiek-voorbeeld is John Kreuk in Callantsoog. Hij teelt en exporteert bloembollen onder andere van in Limburg geteelde lelies. Kreuk bespaart nu zo'n 80 procent energie bij de bewaring van zijn bollen. Koude buitenlucht warmt op door het onder een zonnedak (zwarte dakplaten) binnen te halen. De grootste klap haalt hij binnen door minimaal te ventileren. Hij investeerde in een dure ethyleenmeter om op basis van luchtkwaliteitsmetingen kleppen aan te sturen en de ventilatie te regelen. „De kunst is de bollen gezond te houden.”

Luzerne telen voor bemesting

Klimaatneutraal werken, dat doet biologische akkerbouwer en teler van vollegroendegroenten Joost van Strien al. Hij is op zijn 90 hectare grond alleen nog verder gegaan als deelnemer aan het project BoerenKlimaat. Voorheen teelde hij bijvoorbeeld luzerne voor grasdrogerijen. Nu benut hij de binder van stikstof als meststof. De organische stof verbetert de bodemgezondheid. Ook teelt hij veel granen en grasklaver om veel koolstof in de bodem vast te leggen. Van Strien: „Het draait om bodemvruchtbaarheid, om nog tot in lengte van jaren vooruit te kunnen.”

Veel melken met puur gras

De helft in CO₂-equivalenten besparen en een lage kostprijs per liter melk. Dat speelt melkveehouder Tom Keuper in het Gelderse Megchelen klaar. Hij hanteert het pure grazeconcept: een op gras gebaseerde melkproductie. Met uitgekende weidengang vergroot hij zijn marges. Ook is de bedrijfsvoering efficiënt door bijvoorbeeld zo min mogelijk ruwvoer in te kuilen (dieselbesparing) en werkzaamheden te concentreren. „Zo kalven mijn koeien in een periode van twaalf weken in het voorjaar af. Ze produceren veel melk uit goedkoop gras.”

Besef ondernemers groeit

Zo'n 90 procent van de boeren en tuinders vindt het belangrijk energie te besparen. Zelf duurzame energie produceren is een goede tweede met 70 procent. Het meest ver staan ondernemers af van terugdringen van emissies van broeikasgasen.

Dit zijn enkele resultaten uit een onderzoek voorafgaand aan de start van het communicatieproject AgroEnergiek. Daarin is informatie verzameld van 500 ondernemers uit verschillende deelsectoren per telefonische enquête en een groepsbijeenkomst van 30 boeren en tuinders. „Energiebesparing is veruit het belangrijkste voor ondernemers om kosten te drukken”, zegt Erik van Well, adviseur bij CLM. „Frequentie-regelaars en isolatie zijn zaken die dichterbij hun dagelijkse praktijk staan dan het opwekken van duurzame energie uit zon, wind of biomassa.”

Bijna alle ondervraagde vleeskuike- en zeugenhouders investeerden in energiebesparende maatregelen. Van de ondervraagde boomtelers en vleesvarkenshouders zegt één op de drie daar nog niets aan te hebben gedaan. „Er gebeurt veel in de land- en tuinbouw, maar nog lang niet alles wat mogelijk is en door iedereen”, constateert de adviseur.

Het produceren van duurzame energie is bij 10 procent van de geënquêteerden dagelijkse praktijk. Het meest populair is het opwekken van zonne-energie met 4 procent. „Ondernemers zien dat als kans om extra inkomsten te genereren en de energiekosten op het bedrijf te verlagen. Zij die dat nog niet doen, willen vooraf weten of hun investering rendeert. Ze zoeken onafhankelijke en betrouwbare informatie. En dat is juist het doel van AgroEnergiek.”

Opvallend is dat niemand financi-

Erik van Well. Foto: Nieuwe Oogst

ele kansen ziet in het verminderen van emissies van broeikasgasen. Nog niet de helft denkt eraan speciaal voor dit thema maatregelen te nemen. „Ondernemers denken dat alles wat je op dit thema doet geld kost”, vertelt Van Well. „Bijna 80 procent is gelukkig wel bereid kostenefficiënte en bedrijfsvriendelijke maatregelen te nemen die tegelijk goed uitpakken voor het klimaat.”

advertentie

vervang uw oude dak door zonnepanelen:

- | Goedkoper dan montage op het dak
- | Langere levensduur
- | Lagere daklast
- | Meer rendement

info@scx-solar.eu www.scx-solar.eu